

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1048

ויקרא תשפ"א השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

שבת הגדול

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

הטוב פי לא כלו רחמיך, והמרחם פי לא תמו חסדיך

מתחיל בגנות ומסיים בשבח

אמרו נהיה כמצרים

סיפור השעבוד של עם ישראל מתחיל בניסיון של עם ישראל להיות כמו המצרים. "ללמדך כשמות יוסף הפרו בריית מילה אמרו נהיה כמצרים". הניסיון של עם ישראל להיראות כמו המצרים שם אותם ללעג וקלס, והמצרים החלו להשתעבד בהם. אמרו "הבה נתחכמה לו". אמרו חכמינו על פרעה: "באותה שעה קבץ את כל ישראל ואמר להם בבקשה מכם עשו עמי היום טובה הינו דכתיב 'ועבדו מצרים את בני ישראל בפרך', מהו בפרך? בפה רך. פרעה נטל סל ומגרפה מי היה רואה את פרעה נוטל סל ומגרפה ועושה בלבנים ולא היה עושה".

פרעה ניצל את הרצון שלהם להיות כמו מצרים, הניח בפניהם אשליה של השתלבות והם נפלו בתוכה כפרי בשל. "מיד הלכו כל ישראל בפריות ועשו עמו אותו היום בכל כחן, לפי שהיו בעלי כח וגבורים. פיון שהחשיכה העמיד עליהם נוגשים אמר להם מנו את הלבנים מיד עמדו ומנו אותם ואמר להם כזה אתם מעמידים לי בכל יום ויום. מנה את הנוגשים של מצרים על השוטרים של ישראל והשוטרים נתמנו על יתר העם וכו'" (עין סוטה יא. ובמדרש תנחומא בהעלותך סימן ג). זהו שנאמר אחר כך "וישימו עליו שרי מסיים למען ענתו בסבלתם" (שמות א). בתחילה מיסים ואחר כך עינוי וסבל.

אשליות של מהגרים

הניסיון של בני ישראל במצרים להתדמות לגויים בא מהרצון להשיג אהדה, אלא שזה פעל בדיוק הפוך. כך קרה באירופה בדורות האחרונים. אחד המעודדים הגדולים של ההיטמעות בין עמי אירופה היה ולטר רתנאו, אביו הקים את חברת AEG והיה ממייסדי תעשיית החשמל הגרמנית. ב-1897 הוא פרסם מאמר בכתב העת הברלינאי "די צוקונפט" (Die Zukunft), בו פנה אל היהודים לזרז את התבוללותם. ב-1922 התמנה לשר החוץ של גרמניה. ארבעה חודשים לאחר מכן רצחו אותו קציני צבא משוחררים בגלל יהדותו, למרות או בגלל התבוללותו.

שְׁהִמּוּן הָעַם, רָבו כָּלּוֹ, אִין עֵינֵיהֶם פִּי אִם לְהַתְדַמּוֹת לְבִנֵי נֹכַר כִּךְ הַתְנַצְרוּ רַבִּים מִיהוּדֵי צַרְפֶּת, אַנְגְלִיָּה, גֶרְמַנְיָה, רוֹסְיָה וְשֵׁאר מְדִינּוֹת

אירופה, חלקם רק הטביל את ילדיו לנצרות. כך הם חשבו לקבל משרות באקדמיה שהייתה סגורה בפני יהודים. היעב"ץ מתאר את התופעה הזו וכותב "שְׁהִמּוּן הָעַם, רָבו כָּלּוֹ, אִין עֵינֵיהֶם פִּי אִם לְהַתְדַמּוֹת לְבִנֵי נֹכַר לְלֶכֶת בְּחֻקֹתֵיהֶם".

"וְהִיא שֶׁהַחֲשִׁיכָה אֶת עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּבֵית רֵאשׁוֹן" כשאחאב ושאר מלכי ישראל רצו להתדמות לאומות העולם, עבדו את האלילים שלהם ונחרב הבית. "וְהִיא מְקוֹר הָרַעוּת הָעַצְמוֹת שֶׁהִשִּׁיגוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ גַם בְּבֵית שֵׁנִי" כל הרעיון להתנייון בא מהרצון להיות כמו הגויים המתקדמים ונחרב הבית השני. "וְהִיא שֶׁהַבְּרִיתָה אֶת זֶרַע יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצֵי סַפְרָד" שהתחילו להתראות כמו הנכרים. "צְדִיק הוּא ה' וְיִשְׂרָאֵל מִשְׁפָּטוֹ, פֶּאֶשֶׁר הִצְדִּיקוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין חֲסִידֵי דֹר הַגִּירוּשׁ וְחַכְמָיו".

באותה שעה הקב"ה מעורר את שנאת העמים לישראל

כן כותב גם מנהיג עדת ישראל בתקופה שלפני מלחמת העולם הראשונה, הנצי"ב מוולוז'ין, בפירושו לשיר השירים, כי ההתדמות לאומות העולם מעוררת את שנאת ישראל. "באותה שעה הקב"ה מעורר את שנאת העמים לישראל, והם מרחיקים אותו עד שבעל כרחו נפרת בו צורת ישראל, ודבר אלקינו יקום לעולם". ומוסיף ואומר: "זאת ועוד, כאשר עם ישראל מסיר מעליו את צורתו, כלומר את יהדותו, הרי הוא נעשה שפל ונבזה בעיני העמים".

יחשב פי ברלין היא ירושלים

בדור שאחריו קם מנהיג גדול בשם הרב מאיר שמחה הכהן מוויזניצק זצוק"ל, שמוכר יותר בשם ספרו ה"אור שמח" על הרמב"ם. ויש מכירים אותו בשם הספר "משך חכמה" על התורה שהודפס כעשור לפני מלחמת העולם השנייה. שם הוא כותב כי ההתבוללות של יהודי גרמניה וההתדמות שלהם לעמי אירופה תביא רוח סועה וסער שתעקור אותו מגועו.

"הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּכָלֵל יִשְׁכַּח מִחֻצְבֹתוֹ וְיִחְשַׁב לְאַזְרַח רַעְנָן, יַעֲזֹב לְמוֹנְדֵי דָתוֹ לְלַמֵּד לְשׁוֹנוֹת לֹא לוֹ, וְיִחְשַׁב פִּי בְרִלִין הִיא יְרוּשָׁלַיִם, וְכַמְקַלְקָלִים שִׁבְחָם עֲשִׂיתָם, כְּפֹתֶקְנִים לֹא עֲשִׂיתָם, וְאֵל תִּשְׁמַח יִשְׂרָאֵל אֶל גִּיל כְּעַמִּים. אִין יָבוֹא רוּחַ סוּעָה וְסַעַר, יַעֲקֹר אוֹתוֹ מִגִּזְעוֹ, יִנְחָהוּ לְגוֹי מְרָחוֹק אֲשֶׁר לֹא לָמַד לְשׁוֹנוֹ, יַדַּע פִּי הוּא גַר, לְשׁוֹנוֹ שִׁפְתֵי קִדְשׁוֹ, וְלְשׁוֹנוֹת זָרִים הִפָּה כְּלָבוּשׁ יַחְלֹפוּ, וּמִחֻצְבֹתוֹ הוּא גֹזַע יִשְׂרָאֵל, וְתַנְחֻמוֹי נְחוּמֵי נְבִיאֵי ה' אֲשֶׁר נִבְאוּ עַל גֹּזַע יְשִׁי בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים".

התבוללות בדרך לכיליון

כל גאוני העולם הללו ידעו לנבא שההתבוללות תביא שואה נוראה. הם קראו את דברי חז"ל על סיפור גלות מצרים, הם ראו את דברי הנביא יחזקאל שאומר כי הניסיון להיראות כמו נוכרים יביא עליהם חמה שפוכה. **"אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים: נְהַיֵּה כְּנוֹסִים, כְּמִשְׁפַּחַת הָאֲרָצוֹת, לְשֶׁרֶת עֵץ וְאֶבֶן. הִי אֵינִי נֶאֱמָר ה' אֱלֹהִים אִם לֹא בְיַד חֹזֶק וּבְיָרֹעַ נְטִייה וּבְחֶמֶה שְׁפֹכָה אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם"** (יחזקאל כ', ל"ב-ל"ג). גם עזרא הסופר אומר שהתבוללות יכולה להביא כיליון: **"הַנְּשׁוּבִים לְהִפָּרֵק מִצְוֹתַי וּלְהִתְחַתֵּן בְּעַמֵּי הַתְּעַבּוֹת הָאֵלֶּה? הֲלֹא תִאָּנֶף בְּנוֹ עַד פְּלֵה, לְאִין שְׁאֲרִית וּפְלִיטָה"** (עזרא ט', י"ד).

התיקון - דמיון יוצר שמביא גאולה לעולם

הדמיון של רבי עקיבא שמביא גאולה

כנגד הדמיון של היהודים שאומר כי התבוללות תביא להם מנוח, צריך דמיון של קדושה שמביא גאולה לעולם. כולנו מכירים את הדמיון של רבי עקיבא שרואה את השועלים יוצאים מקודש הקדשים ומדמה בעיני רוחו את נבואות הנביאים שמדברים על בניין ירושלים ועל הילדים שמשחקים ברחובותיה. בזכות הדמיון הזה ידע רבי עקיבא את דרכו והעמיד תלמידים שהם שהעמידו את התורה באותם ימים קשים של חורבן עד ימינו אלה.

דמיון מחולל גאולה במצרים

גם גאולת מצרים מתחילה בדמיון יוצר. בני ישראל יושבים וחוגגים את היציאה ממצרים שעדיין לא התרחשה. לפני שפרעה אמר "קומו צאו מתוך עמי", הם יושבים בהסבה כבני חורין, לבושים בבגדי היציאה לדרך, אוכלים מצות וקרנב פסח למרות שלא פסח ה' לא הוכו בכורות מצרים ולא נאפו המצות. הכול בדמיון שמחולל את הגאולה. **"וַיִּכְכֵּה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְנַיִם חֲגָרִים וְעֲלִיכֶם פְּרָגִיכֶם וּמִקְלָכֶם מִיָּדְכֶם וְאִכְלֹתֶם אֹתוֹ בְּחַפְזוֹן פֶּסַח הוּא לֵה"** (שמות יב יא). כך גם אנו דמיינו את עצמנו בכל חג פסח בגלות כבני חורין ובזכותו היום אנחנו באמת בני חורין.

הדמיון שמביא את העלייה לארץ ישראל

אלה שלא דמיינו את עצמם בני חורין בארצם היו הרפורמים שמחקו את ארץ ישראל וירושלים מתוך הסידורים שלהם. **"אִין אַנוּ מַצְפִּים לֹא לְשִׁיבָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְלֹא לְהַחֲזִיר אֵלּוּ מִן הַחֻקִּים הַנּוֹעֵמִים לְמַדִּינַת יְהוּדִית"**. וכיוון שהם מחקו את ארץ ישראל וירושלים מהדמיון שלהם, לא זכו לעלות לארץ ישראל ולא לגור בירושלים. לעומתם זכו האחרים שלא נטשו את החלום והתפילה לעלות לבנות ולהיבנות בארץ ישראל. עוד הם עתידיים לזכות ולראות עין בעין בשוב ה' ציון במהרה, אמן.

ובידי הנביאים אדמה

ההבדל בין דמיון אמת לבין אשליית שקר היא ההתאמה לדברי הנביאים. **"וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדָמָה"** (הושע יב יא). כל דמיון שמתאים להם מתקיים, וכל דמיון שסותר את הדמיון שלהם הוא אשליה שמצד הקליפה. לכן הסכמי אוסלו שכללו את הדמיון של "מזרח תיכון חדש" היו צריכים להיידחות על הסף. ההסכמים היו הפך הדמיון הנבואי של ירמיהו שניבא על יהודה ושומרון וישבו בנים לגבולם, לכן דחו אותו גדולי ישראל מכל וכל. לעומתם תמכו באוסלו מנהיגים אחרים והביאו אסון של אלפי הרוגים. גם הדמיון שעזרה תהיה "סינגפור של המזרח התיכון" היה אשליה ששיווקו להמון העם סוכני שיווק ממולחים כדי להשתיק את חושינו ולהרדים את ערנותו. ממש כמו סם אופיום להמונים.

קומוניזם - אופיום להמונים

מי שטבע את המושג שמגדיר אידיאולוגיה יריבה כ"אופיום להמונים" היה קרל מרקס, הוגה המהפכה הקומוניסטית. על פי הכלל של "כל הפוסל - במומו פוסל" נבין שזו בדיוק הייתה שיטתם של הקומוניסטים. לסמם את הציבור ברעיונות על גן עדן עולמי ולטשטש באמצעותה את בוחן המציאות שלהם. באמצעות הסם הרעיוני הזה הם רתמו אליהם עשרות אלפי יהודים שפעלו במסירות נפש ובכשרון גדול למען המהפכה שרמסה אותם. היהודים הללו לא היו טיפשים כלל, הם הלכו אחרי רעיונות נשגבים של תיקון עולם. הם רצו להקים חברה צודקת שבה לא יהיה רכוש פרטי. לא יהיו עשירים ועניים. לא יהיו גבולות בין מדינות. לא יהיו דתות שגורמות מלחמות. הם רצו לבנות עולם שתשרור בו אחווה בין כל בני האדם. עולם שבו כולם יהיו שווים. הם רצו גן עדן עולמי. עולם אחד. בשביל זה הם היו מוכנים לזנוח את כל היהדות שלהם. לרדוף את האחים שלהם. לשלם מחיר אישי גדול.

באחור גדול הם הבינו כי הם פעלו להקים ממלכת רשע שדיכאה אותם ועוד עשרות מיליוני בני אדם. ממש כמו היהודים במצרים שהתנדבו לבנות במו ידיהם את מצרים שדיכאה בעיקר אותם וגם את כל המצרים שחיו בבית העבדים הזה. לקח לאנושות שבעים שנה להבין את גודל הסכנה של האופיום הרעיוני שמסמם מיליוני בני אדם בלי שום אבקה ומשעבד אותם לשרת את הרשע העולמי. מצווה עלינו לספר לנו ולבנינו את שיטות הפעולה של הרשע העולמי. שידעו להיזהר ולא ליפול בידי סוכני הרשע האלה שממשיכים לשווק לאנשים את הגיהנום במסווה של גן עדן עליון, ממש כמו שהנחש שיווק לאדם חווה את הגיהנום כמו גן עדן עליון.

ביציאת מצרים עשה לנו ה' ניסים גלויים כי היינו במי"ט שערי טומאה ולא היינו יכולים להכירו באופן אחר. בימינו הגאולה היא בדרך הטבע באמצעות שליחים בשר ודם. כשזוכים להכיר כי ה' גואל אותנו בדרך זו, זוכים לראות את מעשה ה' כל יום כל היום

מהלכות ערב פסח שחל בשבת

שכח לבדוק חמץ בליל י"ג

מי ששכח לבדוק חמץ בליל ישישי יבדוק ביום שישי בברכה בשעה שנזכר (שו"ע תלה א). לא בדק בשישי - לא יבדוק בשבת, שצריך לבדוק לאור הנר ואי אפשר לטלטל נר בשבת (שו"ע הרב תלה ד). אמנם צריך לבער בשבת כל חמץ שיש לו בבית שהוא יודע על קיומו. ויבדוק עם נר בפסח עצמו. מי שלא ברך בליל י"ג בבדיקת חמץ לא יברך ביום י"ג בעת שריפת החמץ, כיוון שבשריפת חמץ זו אנחנו לא מבטלים את החמץ, בשונה מכל שנה אחרת.

זמן שריפת חמץ והגעלה

שורפים את החמץ קודם שעה חמישית (11:00), שלא לבלבל את האנשים משנה לשנה. אבל הגעלת כלים אפשר לעשות גם אחר הצהריים, כי לא גזרו רק בדבר שמצוי להמון. אבל בהגעלה מצויים בעיקר אצל תלמידי חכמים (סידור פסח כהלכתו פ ו בהערה בשם הרב אורבך).

מכירת חמץ מאוחרת

במכירת החמץ שעושים בשנה זו יש כמה ספקות, כיוון שגם אחרי המכירה אנשים אוכלים מהחמץ. ואם ימכרו את החמץ לנוכרי ביום שישי בבוקר, הוי כחוכא ואיטולוא. לכן יש מאחרים אותה עד סמוך לשבת. ומה שאוכלים מעט לחם בסעודת הערב ובסעודת הבוקר אין חשש, כי אפשר לסכם עם הנוכרי שירשה להשתמש בחמץ זה שלו.

יש עושים את הקניין עם הנוכרי ביום שישי ואומרים לו כי הקניין יחול רק ביום שבת בשעה חמישית. והטעם הוא כדי למנוע איסור ממישהו ששכח לבער את החמץ שלו יום שבת.

מי ששכח למכור בשישי

הש"ע אומר "ואם נשאר פת יכול ליתנו לאינו יהודי על מנת שלא לצאת בו לרשות הרבים דרך הערמה, ודבר מועט" (תמ"ד). והסביר המשנה ברורה (ס"ק כ) שדבר מועט הוא כדי סעודה אחת. ולא יותר מזה שלא יראה כאילו הוא שולח את הנוכרי להוציא בשבת מרשות לרשות. אמנם אם יש עירוב - אין חשש.

ו"אם יש לו חמץ הרבה בחדר מיוחד ושכח למכור אותו בע"ש - צריך ליתנו במתנה לנכרי". אע"פ שהנוכרי יחזיר לו במוצאי פסח. "ויקנה לו בהגבהה או במשיכה שימשכנו העכו"ם לרשותו. ואם החמץ רב שאי אפשר למושכו - יקנה לו במסירת המפתח, ואף שאסור ליתן מתנה בשבת - לצורך מצוה מותר".

אם יש הרבה חמץ והיהודי חושש שהנוכרי לא יחזיר לו את החמץ במוצאי פסח כיוון שהוא מתנה, "יש מהאחרונים שמצדדים דיכול גם למכור לעכו"ם ולא מיקרי מקח וממכר בשבת כיון שאינו עושה אלא להינצל מאיסור חמץ, אבל כמה אחרונים חולקים על זה ודעתם דמכירה אסור בכל גווני".

כשאוכלים במקום אחר את החמץ - להדליק גם שם נר

בשבת זו יש אוכלים על השולחן, יש שאוכלים בחצר או במרפסת, ויש שאוכלים שם את הלחם ואחר כך אוכלים את הארוחה העיקרית על השולחן הרגיל. וכל מה שעושה - יעשה בשמחה ובטוב לבב עם אשתו. וחשוב להדליק נר גם במקום שבו אוכלים בלילה, כי עיקר הדלקת הנר היא במקום האכילה. ואם אוכלים גם בחוץ וגם בבית - שיהיה הנר דולק בשניהם. עוד צריך לשים לב לכיוון בעת הברכה על הלחם גם על המקום שבו אוכלים את המשך הארוחה, כדי שיוכל לברך שם ברכת המזון.

מי שקם מאוחר בשבת

בשבת זו צריך לקום מוקדם כדי להספיק להתפלל בנחת ואח"כ להקדים לאכול ולסיים את הארוחה לפני 09:48, ויש מקלים עד 10:10. בשבת צריך לזרוק את החמץ לפח ולבטל את החמץ עד שעה 11:00. אם קם מאוחר - יתפלל בדילוגים ביחיד ויאכל פת לפני מוסף. אם קם יותר מאוחר - לא יאכל לפני התפילה כי לא מקיימים בזה מצוות סעודת שבת. על כן יוותר על אכילת חמץ וישתה רביעית יין, אבל לא יאכל מצה כלום משנה.

מצת משנה

מי שאין לו שני לחמים ללחם משנה בבוקר יכול להשתמש במצה שתהיה כללם משנה, אע"פ שלא אוכלים אותה. וכמוכן צריך לשים אותה בניילון שלא תיגע בלחם ולא ידבק בה פירור מהחמץ. ואם ייגע - יזרוק אותה ביחד עם החמץ. ולא ייגע במצה שמורה עבודת יד שהיא יקרה ומוקצה מחמת חסרון כיס.

הבדלה בקידוש

בליל פסח אנחנו עושים הבדלה בתוך הקידוש. ועושים את שניהם על כוס יין אחת שמברכים עליה גם ברכת הקידוש וגם ברכת ההבדלה. ואם שכח להבדיל בקידוש, כתוב בשולחן ערוך (תעג) שצריך לחזור ולהבדיל. אם נזכר מיד אחרי הקידוש לפני שהתחיל את ההגדה - ייקח כוס יין ולא יברך עליה, כי כבר ברך בקידוש, ויברך "בורא מאורי האש" וברכת ההבדלה. וחשוב לעשות את ההבדלה לפני שאוכלים כרפס, כי אסור לאכול לפני ההבדלה. הנהגים כרמ"א לא יבדילו במקום זה כי צריך לברך על כל כוס וכוס. ויחכו עד ברכת "גאל ישראל".

אם נזכר שלא הבדיל אחרי אכילת כרפס יברך על הנר ועל ההבדלה אחרי מגיד בסיום ברכת "גאל ישראל" לפני ששותה את הכוס השנייה. וחשוב להיזהר לא לאכול ולשתות כלום במגיד עד שאומר את ברכת ההבדלה. אם נזכר שלא הבדיל בתוך הסעודה, יעצור ויבדיל בברכת נר והבדלה על כוס יין. אם הוא רגיל לשתות יין בסעודה לא יברך על היין. ואם הוא לא רגיל לשתות יין בסעודה - יברך גם על היין.

אם נזכר אחרי ברכת המזון, יסמך את ההבדלה על כוס היין השלישית או הרביעית. אם נזכר אחרי כוס רביעית שלא עשה הבדלה - יעשה הבדלה עם שלוש ברכות, יין, נר והבדלה.

15 סיבות שבגללן הניסים בימינו גדולים יותר מציאת מצרים

לפני שבועיים הזכרנו כי הניסים שיש היום הם גדולים יותר מהניסים שהיו ביציאת מצרים. ברשימה שלפניכם יש 15 דברים שבהם הגאולה בימינו היא יותר נס מציאת מצרים.

1. המהר"ץ חיות כתב כי הנס של חיבור בין כל חלקי העם הוא נס גדול מאוד. הנס הזה לא היה ביציאת מצרים, ששם עלה עם ישראל ממקום אחד. ועכשיו "רוצים להעשות עם ואומה מאשישים נפרדים אשר גרו במדינות שונות ובין לאומים רבים, הנה אין אפשרות בטבע להשלים קבוצה להיות לעם אחד". מה ש"אין אפשרות בטבע" קורה בימינו מדי יום.

2. ביציאת מצרים, למרות שיצאנו ממדינה אחת היו השבטים מפולגים. בסיפור פילגש בגבעה הייתה מלחמת אחים שנהרגו בה עשרות אלפים. במלחמת דבורה וברק נלחמו רק חלק מהשבטים. במלחמה עם הפלישתים נלחם רק שמשון, ושבת יהודה הסגיר אותו בידם. אחרי מלכות שלמה התפצלה הממלכה לשתי ממלכות אויבות. היום, למרות שיצאנו ממדינות שונות, אנהנו נלחמים יחד באויבנו למרות כל הדעות השונות בינינו.

3. עוד כותב המהר"ץ כי ביציאת מצרים היה לעם ישראל "נפש שפלה" (אבי"ע), פחד להילחם במצריים שרדפו אחריו. רק אחרי 40 שנה התגבר עם ישראל על הנפש השפלה שהייתה לו ונלחם בענקים. אחרי 1900 שנה היינו צריכים להיות עם הנפש השפלה ביותר שיש. במיוחד שנתיים אחרי השואה היינו צריכים להיות חלשים וכנועים, ובפועל העם התגבר כארי ונלחם באומץ ובגבורה עילאית כנגד עמים רבים, התקיים בנו "לא תִּעְרַץ מִפְּנֵיהֶם כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבְּךָ אֵל גָּדוֹל וְנֹרָא" (דברים ז כא).

4. את הארץ כבשנו בימי יהושע עם 600,000 לוחמים מבן 20 שנה ומעלה. בשנת תש"ח עמדנו מעטים ביותר מול 70 מיליון ערבים ומוסלמים מעשר מדינות, לוחמים מאומנים מדורי דורות. וניצחנו. כך היה גם במלחמת ששת הימים וכך מאז ועד היום.

5. ביציאת מצרים יצאנו חמושים. בתש"ח התחלנו את המלחמה כנגד הערבים כמעט בלי נשק, בלי מטוסים, רק שני טנקים שגם אותם בקושי ידענו להפעיל. גם בששת הימים קיבלו אויבנו מהרוסים אספקה גדולה של מטוסים וטנקים. לנו סירבו הצרפתים והאמריקאים למכור נשק, ואעפ"כ גבר ישראל.

6. ביציאת מצרים היה לנו כסף וזהב לרב משלל מצרים. בדרות הללו בזזו את כל רכושנו גם באירופה וברוסיה וגם בארצות ערב. לא השאירו לנו בתים או רכוש או כל נכס שניקה לארץ ישראל. למרות כל זאת היום הכלכלה הישראלית חזקה וצומחת והשקל הישראלי נחשב לאחד המטבעות החזקים בעולם.

גאולת מצרים
מתחילה בדמיון.
בני ישראל
יושבים והוגים
את היציאה
ממצרים שעדיין
לא התרחשה.
לפני שפרעה אמר
"קומו צאו מתוך
עמי", הם יושבים
בהסבה כבני
חורין, לבושים
בבגדי היציאה
לדרך, אוכלים
מצות וקרבת פסח
למרות שלא פסח
ה', לא הוכו
הבכורות ולא
נאפו המצות.
דמיון שמחולל
גאולה

סיפורים על הרב זצ"ל

שריפת חמץ מתוקה

בכל השנה כולה, ובמיוחד בשלושים הימים שלפני הפסח, יש צורך להיזהר לא לשים חמץ במקום שעלולים לשכוח אותו בעת בדיקת חמץ. המקומות המועדים לפורענות הם המקומות שבהם אדם שם חמץ ובטוח שיזכור להוציא אותו ברגע המתאים, זמן בדיקת החמץ, ושוכח.

היה מעשה עם אדם אחד צדיק ושמו חביליו, שהיה לו מפעל לממתקים. אחרי פורים נצטבר אצלו הרבה חלקום, והוא שם אותו במחסן מיוחד ששכר לשם כך. בשעה שבדק במפעל את החמץ בערב פסח, נשכח ממנו אותו המחסן של החלקום ולא בדק שם כלל.

לפני ליל הסדר, אחרי חצות היום, נזכר מר חביליו בסחורה הזאת ובא בשאלה דחופה אל מו"ר הרב זצ"ל: מה לעשות עם החלקום הזה? הרב שאל אותו האם מדובר בחמץ ודאי, וחביליו השיב: הסחורה הזאת היא חמץ למהדרין. החלקום עשוי קמח תירס ויש עליו קמח חיטה שלא יידבק. שאל הרב: האם מדובר בהפסד מרובה, שמחפשים בו את השיטות המקלות? אמר חביליו: הפסד מרובה ביותר. זו סחורה יקרה ביותר. ויש במחסן ארגום רבים של חלקום.

שאל הרב: האם כשביטלת את החמץ ואמרת "כָּל חֲמִצָּה וְחֲמִיעָה דְאִיכָּא בְּרִשְׁוֵי דְלֵא חֲמִצָּה וְדִלָּא בְּעִרְתֶּיהָ לְבָטֵל וְלִהְיוּ כְּעִפְרָא דְאֶרְעָא" – אתה באמת יכול לחשוב על הכול כאילו הוא עפר הארץ? אמר חביליו: אני לא יכול לחשוב על כל כך הרבה סחורה יקרה כאילו היא עפר הארץ בעיני.

עצר חביליו ואמר: אני רואה שהרב מחפש לי קולות! אני מבקש לקיים את ההלכה הזאת כמו שצריך. אם יעלה לי כסף – יעלה. אמר לו הרב: אם כן, צריך לשרוף את הכול לפני החג. שאל חביליו: האם מותר לתת את הסחורה לעובדים הנוכחים שלי? אמר לו הרב: החמץ הזה אסור בהנאה. הלך אותו צדיק, הביא פועלים, הוציאו את כל החלקום מהמחסן, שפכו עליו נפט ושרפו את כולו לפני הפסח. לקיים מה שנאמר "וְלֹא יִרְאֶה לְךָ חֲמֵץ וְלֹא יִרְאֶה לְךָ שְׂאֵר בְּכָל גְּבֻלְךָ".

שנים ארוכות אחר כך סיפר הרב את הסיפור של חביליו ללמד כמה גדולה צדקתם של יהודים שמוכנים להפסיד ממון רב ובלבד שלא יעברו על אות אחת מדברי תורה.

תשובה כהלכה

אין חגיגה בלי כינה. למה דווקא הביצה מזכירה קרבן חגיגה בקצרת ליל הסדר? קרבן חגיגה הוא קרבן שצריך להביא שמחה. כשאכלים ביצה זוכרים כי אנחנו כעת בלי בית מקדש, אבל גם זוכרים כי מהביצה יוצא עוף שיש לו זרוע נטויה. וכך יהיה איתנו.

הפרישה מאוחרת. האם אפשר מלכתחילה להפריש חלה אחרי האפייה? לכתחילה – רק באפיית מצות. בדיעבד – בכל מאפה.

ואל האלחמות. למדנו על ברכת הניסים. האם בימינו מברכים על מלחמות ישראל? האם מברכים על מלחמות התנ"ך? האם מברכים על נס פרטי? א] בוודאי שחייבים לברך על מלחמות ישראל שיוצאים איהן הן. ב] על מלחמות התנ"ך בדרך כלל לא מברכים, כיוון שלא מזהים בוודאות את המקומות. אבל כתב ב"כף החיים" כי כשעוברים במקום שלא מזהים אותו בוודאות, מספרים את הסיפור ואומרים תודה לה' בכל לשון שיוצאים. וזכה יוצאים ידי חובה. וכיום נוהגים כך גם לגבי מקומות שהיו בהם מלחמות ישראל. ג] מברכים על נס פרטי.

7. **בגלות מצרים** ניסה פרעה למחות אותנו 210 שנה ולא הצליח. בגלות האחרונה, פרט להמון ולהיטלר שניסו להשמידנו, בכל דור ודור עומדים עלינו לבלותינו, 1900 של עלילות דם, פרעות, ביזה, וגירוש כמעט בכל מקום, ובאופן פלאי עם ישראל חי.

8. **בגלות מצרים** הגענו למ"ט שערי טומאה ולא איבדנו את זהותנו כעם. בגלות האחרונה ניסו להעביר אותנו על דתנו בהתמדה 1900 שנה. בתחילה היוונים בגזירות אנטיוכוס. אח"כ הרומאים בגזירות שמד. אחריהם הנוצרים במסעי צלב ובאינקוויזיציה. גם המוסלמים גזרו עלינו שמד שנתאסלם. לפני מאה שנה יהודי לא היה יכול לקבל משרה בכירה אם לא התנצר. ברוסיה הקומוניסטית אסרו על תורה ומצוות 70 שנה באכזריות. זה אחד הפלאים הגדולים ביותר, שאחרי כל זה עם ישראל לא נטמע ולא איבד את זהותו.

9. **ביציאת מצרים לא יצאו בני ישראל מרצון.** לפני קריעת ים סוף אומרים בני ישראל למשה: "תְּדַל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבְדָה אֶת מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת מִצְרַיִם מִמֶּנּוּ בְּמִדְבָּר" (שמות י"ב). בהיותם במדבר הם רצו לחזור לבבלים, לקישואים ולשומים של מצרים. קוראים למצרים "זבת חלב ודבש" (במדבר ט"ג). **בדור הזה** עזב עם ישראל את הגלות ועלה לארץ מעצמו ברצון חופשי לגמרי.

10. **ביציאת מצרים** יצאו רק חמישית מעם ישראל, השאר לא האמינו בגאולת ה' למרות עשר המכות. **בדורנו** כמעט חצי מעם ישראל כבר נמצא בארץ ישראל ובכל שנה עולים עוד ועוד אלפי יהודים מכל ארצות תבל, למרות שרבים רבים לא האמינו בדורות הקודמים שזה יכול להיות.

11. **ביציאת מצרים** היה לנו את משה שבכוח הנהגתו חזק אותנו לצאת מהגלות לגאולה באותות ובמופתים. **בדורנו** היו מנהיגים שעודדו עלייה. מנהיגים אחרים שתקו. מנהיגים רבים התנגדו לעלייה. עם כל זאת עלינו לארץ ישראל ועם ישראל ממשיך ועולה כל הזמן.

12. **כשיצאנו ממצרים** באנו לארץ שגרו בה שבעה עממים והיינו צריכים להילחם איתם. **בדורנו** באנו לארץ שהתקיים בה "וַהֲשַׁמְתִּי אֶת אֶת הָאָרֶץ וְשָׁקְמוּ עֲלֶיהָ אֲיִבִים הַיִּשְׁבִּים בָּהּ" (ויקרא כו"ב). המלריה והיתושים עשו את העבודה. "וְגַם אֶת הַצְּרָעָה יִשְׁלַח ה' אֱלֹהֶיךָ בָּם" (דברים י"ז). וזה פלא עצום, בזכותו התיישבנו בחלק מהארץ שהיה פנוי, וממנו יצאנו לכבוש את שאר הארץ.

13. **כשיצאנו ממצרים** רק הגרגשי עזב את הארץ מפנינו, שאר שבעה עממים האחרים נשארו להילחם בנו. **בשנת תש"ח** ברחו רוב הגויים שחיו בארץ בלי שום הגיון אל מעבר לגבול. ה' "הִמָּם מְהוּמָה גְּדֹלָה" והם ברחו והשאירו "בָּתִּים מְלֵאִים כֹּל טוֹב אֲשֶׁר לֹא מְלֵאֶת, וּבְרֹת חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא חֲצֻבִת, כְּרָמִים וְיַיִתִּים אֲשֶׁר לֹא נִטְעַתְּ וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבְעַתְּ" (דברים ו"א), וזה פלא גדול ולא מובן עד היום.

14. **ביציאת מצרים** לא היה אחד מעמי העולם שעזר לנו. **בתרע"ח** הכריזה האימפריה הבריטית כי ארץ ישראל לעם ישראל. אח"כ הסכימו מנהיגי העולם בוועידת סאן רמו שהארץ שלנו. אח"כ הסכים לכך רוב העולם בהצבעה באו"ם בכ"ט בנובמבר. מאז ועד היום עוד ועוד אומות מכירות בברכת ה' עלינו וזכותנו עמנו ברית שלום.

15. **ביציאת מצרים** עשה לנו ה' ניסים גלויים כי היינו במ"ט שערי טומאה ולא היינו יכולים להכירו באופן אחר. כך נעשו מופתים על ידי אליהו הנביא בהר הכרמל כשעם ישראל היה בדרגה נמוכה ופסח על שתי הסעיפים. **בימינו** כול הגאולה היא בדרך הטבע (רמב"ם מלכים י"א ג), הכול באמצעות שליחים בשר ודם כמו בימי הפורים. כשאנו זוכים להכיר כי ה' גואל אותנו בדרך זו, אנו זוכים לראות את מעשה ה' כל יום כל היום. לכן פורים לא מתבטל לעולם. וזו מעלה גדולה ביותר שקיימת בימינו.

אתם מוזמנים למצוא בכוחות עצמכם עוד ועוד ניסים שקורים בדורנו שהם יותר מהניסים שנעשו לנו ביציאת מצרים. ויהי רצון שנוכה לראות את הסדר ה' בגדול עלינו. ונוכה לראות עין בעין בשוב ה' ציון במהרה בימינו. אמן.